

Medzinárodný deň materinskej reči 21.2.

„Vtáka poznáš po perí, človeka po reči,“ hovorí slovenské ľudové príslovie. A my s tým súhlasíme. Kultúra slova, hovoreného i písaného, je zrkadlom kultúry národa.

Dnešná doba je charakteristická tým, že sa otvorili sa brány do sveta, učíme sa cudzie jazyky, pritom však často zabúdame na náš vlastný, rodný krásny jazyk. Veď bezchybný písomný či hovorený prejav je našou vizitkou, ktorú podávame svetu.

Práve v týchto dňoch máme možnosť pripomenúť si jeho hodnotu a vzácnosť. 21. február je totiž Medzinárodným dňom materinskej reči. Tento sviatok bol vyhlásený nadáciou UNESCO v roku 1999 a prvýkrát sa slávil v roku 2000.

Jazyky predstavujú kultúrne dedičstvo ľudstva. Preto treba vynaložiť väčšie úsilie o zachovanie jazykov práve ako kultúrneho dedičstva ľudstva. A keďže materinským jazykom väčšiny z nás je slovenský jazyk, je aj našim kultúrnym dedičstvom. A aj keď to nie je hmotné dedičstvo, treba si uvedomiť jeho hodnotu a chrániť ho.

Chrániť ho, aby nielen prežil nápor doby, ale aby sa aj rozvíjal. Realita je totiž nasledovná: vyše 50 percentám z približne 6700 jazykov, ktorými sa hovorí vo svete hrozí zánik. Približne 96 percentami jazykov sveta hovoria len štyri percentá svetového obyvateľstva.

Len necelá štvrtina jazykov existujúcich na tejto planéte sa používa v školách. Na internete nie je zastúpených 90 percent jazykov sveta. Každé dva týždne zanikne jeden jazyk, približne 80 percent afrických jazykov nemá písomnú podobu.

Samozrejme naša slovenčina nie je na tom tak zle. Patrí k 50 percentám z približne 6700 jazykov, ktorým zánik zatiaľ nehrozí, k štvrtine jazykov, ktoré sa používajú v školách a je zastúpená aj na internete. A samozrejme, aby sme nezabudli, slovenčina má aj písomnú podobu, ktorá často potrápi naše hlavičky.

No nezazlievajte jej to. Aj my máme okrem svetlých stránok aj tie temnejšie. Namiesto kodifikovanej písomnej formy by sme sa radšej mohli bližšie pozrieť na naše vlastné písomné a najmä ústne prejavy. Tam hľadajte chyby a nedostatky!

Každodenná prax totiž potvrdzuje, že máme v tejto oblasti veľké nedostatky a treba venovať viac pozornosti kultivovaniu nášho materinského jazyka. Reč je u každého človeka iná. Ľudia využívajú vo svojich dialógoch slová, ktoré sa nezaraďujú a ani nezapadajú do kultúry reči - vulgarizmy, slang, nárečové slová alebo rôzne skrátené prezývky a podobne.

Preto veríme, že našu ľubozvučnú slovenčinu nezalejú a neovládnu jazykové prvky, ktoré sem nepatria. Preto nepoužívajte v bežnej komunikácii „prázdne slová“, frázy, slová z iných jazykov! Veď náš jazyk je taký krásny!

Mnohí z nás sa uškŕňame a myslíme si pravý opak. Veď učiť sa slovenský jazyk, našu materinskú reč je také ťažké... Ale čo by sme boli bez spisovného jazyka, bez slovenčiny? Kde by sme skončili, keby sme nepoznali materinskú reč, ktorou sa dorozumieme doma, na ulici, v úradoch, v širšej spoločnosti?

Neboli by sme tým, čím sme, kým sme sa narodili... Tak sa nad tým zamyslime a oslávme tento deň - Medzinárodný deň materinskej reči!

A na záver ešte slová **Jozefa Nováka**, ktorý sa na prelome 19. a 20. storočia zaslúžil o zachovanie slovenského povedomia v dobe maďarizácie, odborníka na ľudový folklór:

"Deti, milujte váš *materinský jazyk slovenský*."